

บทที่ 5

นวนิยาย

นวนิยายคืออะไร

แปลความศัพด์อังกฤษ นว แปลว่าใหม่ นิยาย คือ เรื่องเล่า จะเน้น นวนิยายคือนิยายแบบใหม่หรือเรื่องเดาแบบใหม่ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า NOVEL และ NOVELLA ในภาษาอิตาเลียนคำนี้มีใช้ขึ้นเป็นครั้งแรกเพื่อเรียกงานเขียนวรรณกรรมอย่างใหม่ของนักเขียนชาวอิตาเลียนผู้หนึ่ง ชื่อ บoccaccio (BOCCACCIO) เรื่อง เดคาเม隆 (DECAMERON) หรือในชื่อภาษาไทยที่เต็ยไว้ภาษาเดカメล่อนมาคือ บันเทิงทศวรรษ เป็นเรื่องเดาสั้น ๆ เกี่ยวกับชีวิตมนุษย์ในยุคบุนถ์ แต่เดียวในราชคริสต์ศักราชที่ 1338-1340 ที่ก่อตัวว่าเป็นนิยายอย่างใหม่เนื่นเพราเรื่องเดคาเมล่อนมีร้อยแคกต่างจากนิยายนิทานที่เคยแต่งกันมาแต่ก่อนค้าบรรพตอยู่หลายประการ เช่น ในนิยายนี้ผู้เขียนทำให้คุณเมื่อน่าน้ำเป็นเรื่องจริง โดยอาศัยการบรรยายเป็นวิธีการดำเนินเรื่อง เดาเรื่องและเหตุการณ์ไปตามลำดับ บทเรื่องและเนื้อเรื่องสร้างขึ้นจากจินตนาการ ตัวละครมักมีนางฟ้า เหວค่า เทพเจ้าอันทรงติทรายมาพาประกอบอยู่ด้วย ตัวนวนิยายนี้น ผู้เขียนใช้กลิ่นให้ผู้อ่านเห็นว่าเป็นเรื่องสมมุติไม่ใช่เรื่องจริง แม้ว่าจะเขียนดึงเหตุการณ์หรือบุคคลจริง ๆ ก็ตาม บทสนทนานาพยากรณ์ให้สมจริงตามเพศ วัย ฐานะของตัวละคร มีวิธีการเสนอเรื่องให้ออกอ้อนหวานติดตามกว่าแต่ก่อน และมีแนวคิดกว้างขวาง GILBERT HIGHET เป็นนักเขียนผู้หนึ่งที่ได้อธิบายลักษณะของหนังสือนวนิยายได้ชัดเจนว่า “นวนิยายคือเรื่องเดาขนาดยาวที่เกี่ยวกับบุคคลที่ไม่มีตัวตนจริง นวนิยายเป็นทั้งเรื่องจริงและเรื่องเท็จ กล่าวคือ แม้ว่าบุคคลและพฤติกรรมต่าง ๆ จะไม่ได้เกิดขึ้นจริง แต่ตัวละครในนวนิยายนั้นก็เป็นที่ยอมรับว่าเป็นแบบฉบับของบุคคลที่มีชีวิตริง และพฤติกรรมของตัวละครก็สอดคล้องกับลักษณะความเป็นไปที่ปรากฏขึ้นจริงในสถานที่และอุบัติมหันต์นั้น ๆ ” นวนิยายหรือเรื่องเดาชนิดใหม่นี้มาเริ่มได้รับความนิยมหลังจากปรากฏเรื่องเดคาเมล่อนแล้วหลายร้อยปี ต่อตอนต้นคริสต์ศตวรรษที่ 18 “ได้เริ่มมีการแต่งนวนิยายขึ้นในประเทศอังกฤษ ผู้ที่ได้รับยกย่องว่าเป็นผู้ประพันธ์นวนิยายที่ดีที่สุดคือเดฟอ (DANIEL DEFOE) ”ได้แต่งนวนิยายผลงานเรื่องโรบินสัน ครูโซ่ (ROBINSON CRUSOE)

กานนิดนวนิยายไทย

สำหรับของไทย เราเมืองนี้อ่านคาดหมายที่เขียนขึ้นเพื่อเล่าเรื่องมาแต่ตีต่อ ก็ที่เป็นร้อยแก้วและร้อยกรอง เรียกกันว่านิทานบ้าง นิยายบ้าง เช่น บุนช้างบุนแหน เป็นร้อยกรองในรูปของเสภา ศรีชันนี้เรย เป็นนิทานเรื่องแก้ว ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 4 และที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ “ได้เริ่มมีคนไทยไปศึกษาวิชาการต่าง ๆ ในญี่ปุ่น ”ได้มีผู้รับอาอิทธิพลจากวรรณกรรมตะวันตกในรูปแบบที่เรียกว่า “นวนิยายมาเมย์พร ” ในขณะที่คนไทยเริ่มไปศึกษาในญี่ปุ่นนั้น

คือในราชกิจจานุเบกษาที่ 19 นั้นเป็นเวลาที่นานมีรายเป็นราชบัญชีรวมที่เชิญก้าวหน้าไปมาก และเป็นที่รับรองกันว่าเป็นรูปแบบการณ์กรรมอย่างสำคัญของพระบรมราชโองการ ที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป นานมีรายที่ปรากฏเป็นเรื่องแรกในไทย เป็นเรื่องแปลคือเรื่องความพยาบาท ซึ่งพระยาสุรินทรราช(นาย วิเศษกุล) แปลจากเรื่อง VENDETTA ของ MARIE CORELLI ซึ่งเป็นนักเขียนสตรีที่คนไทยรู้จักกันดีมาตั้งแต่ พ.ศ. 2444 เรื่องความพยาบาทนี้ลงพิมพ์ในหนังสือสากลวิทยา ซึ่งมีกรมหมื่นพิทยาสองรัตน (น.ม.ส.) เป็นผู้ต่อเนินการจัดทำ ต่อมาได้มีผู้แปลนวนนิยายของนักเขียนคนอื่นอีก เช่น เรื่องสาวสองพันปี (SHE) ของเซอร์ เอ็นรี ไรเดอร์ ออกการ์ด เรื่องเซอร์ติค็อกโซล์มส์ ของเซอร์อาเธอร์ โคแนน ดอยล์ หลังจากนั้นได้มีผู้ริเริ่มแต่งนวนิยายขึ้นบ้าง โดยการลองเลียนแบบเรื่องแปลเรื่องความพยาบาท หลวงวิสาสปริวัตร (ครุเทสิ่ม) ได้แต่งเรื่อง ความไม่พยาบาทขึ้น การเขียนนวนิยายในเมืองไทยได้รับความนิยมต่อมาเป็นลำดับ จากการเลียนแบบโครงเรื่องของนวนิยายตะวันตกมาเป็นจินตนาการติดต่อเรื่องกันเอง ทำให้เปลี่ยนจากนวนิยายที่มีกิจินนิของมนุษย์ตะวันตก การบรรยายจากพรอครักได้ถันเพอร์เกตมีน้อต หรือบรรยายจากชายหาดที่มีพิงค์ก้า มาเป็นนวนิยายที่มีสักขะจะเป็นไทยแท้โดยสมบูรณ์ขึ้น ซึ่งอยู่ในช่วงรัชกาลที่ 7 เป็นต้นมา เป็นระยะเวลาระหว่างการประพันธ์นวนิยายให้รับความนิยมแพร่hatอยามากขึ้นทั้งผู้เขียนและผู้อ่าน หนังสือนวนิยายนี้เรียกว่า หนังสืออ่านเพลินหรือนิยายประโลมโลก ในระยะแรกจะเป็นหนังสือที่ห้ามเด็กและผู้หญิงอ่าน ถือเป็นเรื่องเหตุวิหารและทำให้ใจตก ทั้งนี้เพราะนวนิยายในระยะแรก ส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับความรักเป็นพื้น ถึงทั้งรักดุรั รักโคล รักดลกบัน รักระคนแค้น หรือรักกระซิ่มกระจิ่ม กระเจ้ากระงอกแบบพ่อแม่เมือง ผู้ใหญ่จึงเป็นห่วงกังวลเมื่อเห็นเด็กผู้หญิงอ่านนวนิยาย เพราะเกรงไปว่าจะถูกข้อมใจให้มัวเมาในเรื่องรักใคร่ก่อนวัยอันควร จนเมื่อประมาณ 20 กว่าปีมาแล้ว นานมีรายเริ่มเป็นที่ยอมรับในหมู่นักศึกษาคือครูอาจารย์และผู้ปกครองว่า�วนิยายเป็นหนังสือประกอบความรู้ในฐานะเป็น “ประสบการณ์ท่อง” ให้แก่ผู้อ่านจะเรียนรู้ชีวิตและสังคมได้จากนวนิยาย เช่นที่เรียนรู้จากการณ์คดีของเก่าบ้างเล่นบ้างแล้ว ทั้งนี้เพราะนวนิยายเป็นเรื่องที่สะท้อนวิธีชีวิตและสังคมปัจจุบัน นานมีรายจึงไม่ใช่เรื่องให้สร้างอีกต่อไป หากแต่เป็นกระชาเงบานใหญ่ที่สะท้อนให้รู้ชีวิต รู้สังคม รู้กิจกรรมบุษย์ให้แบ่งคิดและคลายปัญหาในบางครั้งนวนิยายจึงเป็นหนังสือที่ “อ่านเล่น” ก็ได้ “อ่านจริง” ก็ได้ อ่านเล่น คือ อ่านแล้วปล่อยอารมณ์ให้แซมชื้น เปิกบาน หรือเครากระอ้อย คือถ้อยคำไปกับเนื้อเรื่อง อ่านจริงก็คือ สะตุตให้แบ่งคิด มองโลกมองชีวิตได้ลึกซึ้งกว่าแต่ก่อน เหมือนดังที่ครูบูรพา กล่าวไว้ว่า

“การที่จะมองเห็นว่า นิยายหรือนวนิยายนั้นเป็นสิ่งที่สนับสนุนความคิดเห็นยังไงเดียว

¹ ឧក្រុងមានជាការបែងអគ្គន៍ ដែលត្រូវ “ធម្មគរា” ត្រូវដោយ ក្នុងរដ្ឋិភាព រាជរដ្ឋាភិបាល នៃប្រទេស ពីរដី (អគ្គន៍ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយរាជរដ្ឋាភិបាល នៃប្រទេស ពីរដី) ក្នុងការបង្កើតរាជរដ្ឋាភិបាល នៃប្រទេស ពីរដី, ២០១៩, អាណាព ៤៤

ก็จะจะเป็นความคิดที่ล้าหลังเดิมที่แล้ว ปัจจุบันนิยามหรือนิยามมีความหมายใกล้กันว่า “มากนัก การจะอ่านนิยายหรือนวนิยายให้ได้อรรถรสอย่างแท้จริง เพื่อเพิ่มพูนสติปัญญาความคิดเห็นให้กับร่างกายแล้ว ควรจะอ่านด้วยพินิจพิจารณา”

ท่านคนชอบอ่านนิยาย

นวนิยายเป็นหนังสือที่ได้รับความนิยมอ่านแพร่หลายมากกว่าหนังสือประเภทอื่น ๆ เกือบทุกคนที่อ่านหนังสืออ่านมักจะเคยอ่านนวนิยายไม่ประเกตใดก็ประเกตหนึ่งมาแล้ว ทั้งนี้ ทั้งนี้เป็นเพราะนวนิยายมีคุณค่าแก่ผู้อ่านหลายประการ คือ

1. บุตรให้ความเพลิดเพลิน จะนั้น 90% ของผู้ที่อ่านหนังสือเพื่อพักผ่อนมิใช่ต้องการต้นครัวจะอ่านนวนิยายซึ่งเป็นเรื่องจริงบ้าง ผ่านบ้าง เพิ่มเติมอารมณ์ส่วนที่ขาดหายไป

2. นวนิยายเป็นเรื่องของชีวิต นวนิยายทุกประเภทมีตัวละครเป็นเครื่องชูโรง คนอ่านจะรู้สึกเหมือนว่าได้อ่านเรื่องชีวิตของคนในแวดวงเดียวกัน โภคบ้างไก่บ้าง ตัวละครทุกตัวในนวนิยายก็ได้แสดงขั้นตอนต่าง ๆ ของชีวิตไม่ว่าจะเป็นความทุกษ์ ความสุข หัวเราะร้องให้รัก เกลี้ยด ฯลฯ ซึ่งล้วนแต่ให้ความสนใจ ละใจ ให้ข้อคิด เป็นบทเรียนทางอ้อมแก่คนอ่าน

จะนั้น นวนิยายจึงสนองจิตวิทยาของผู้อ่านให้เหมาะสมอย่าง เรื่อง จินตนากา ความเพ้อฝัน และความเป็นไปไม่ได้ในชีวิตจริง เช่น นางเอกสวย พระเอกหล่อร้าย สมกันราวกับกิ่งทองใบหยา ความร่ำรวยขนาดเศรษฐีนิยมแบบคืออย่างเดียวที่กินหมวนในเรื่องชุดสามภาค หรือความบังเอญอันทำให้สมหวังต่าง ๆ ฯลฯ ล้วนเป็นเครื่องสนองอารมณ์ของผู้อ่าน หรือแม้การได้อ่านนิยมชีวิตของคนที่ทุกษายากกว่าคน ก็เป็นเครื่องปลอบประโลมใจให้รู้สึกเข้มแข็ง ขึ้น เพราะรู้ว่ามีคนที่ล้าบากกว่า การอ่านนิยมชีวิตที่อุ่น ๆ ตอน ๆ ความดันผวนของชีวิต ก็ทำให้เรียนรู้ความเป็นอนิจจัง ทำให้ปังตอก เรียนรู้และยอมรับว่าชีวิตเป็นเช่นนี้เอง เกิดผลลัพธ์ใจในการเผชิญหน้ากับความเป็นจริง ไม่หักห้ามเปลี่ยนใจ เพราะรู้สึกว่ามีเพื่อนร่วมชะตากรรมเดียวกัน ทำให้อ่านชีวิตของคนบางกลุ่มบางพวกที่มีการดำเนินชีวิตที่แปลกไปจากผู้อื่น ก็เป็นการสนองต้นเหตุความอยากรู้อยากเห็นของตน เป็นต้น นวนิยายจึงสนองอารมณ์ของผู้อ่านทั่วไปประการต่าง ๆ ดังนี้ ทำให้เป็นหนังสือที่มีผู้นิยมอ่านมาก ยิ่งนวนิยายเรื่องใดให้ข้อคิดอันเป็นประโยชน์แก่ชีวิต ซึ่งจะให้เห็นความเป็นจริงในเม้มุมต่าง ๆ ก็ย่อมเป็นนวนิยายที่มีคุณค่าและคงทนต่อการเวลาอย่างที่นับนาทีของนวนิยาย (เรื่องสั้น) กับสังคม

นวนิยายอันเป็นผลผลิตทางวาระยังการรวมของสังคมย่อมมีความสัมพันธ์เกื้อกูลกับสังคมอย่างใกล้ชิด ทั้งนี้ เพราะผู้เขียนนวนิยายนั้นก็ต้องทำงานทางพื้นที่ กันอยู่ 2 อายุ อย่างหนึ่ง ในฐานะผู้มีสิทธิ์การมีส่วนได้เสียในสังคม อย่างที่สองในฐานะหน่วยหนึ่งของสังคม จะนั้นนวนิยายย่อมมีเนื้อหาสาระและความคิดอันคุ้คืบมาจากสังคม ทั้งนี้ เพราะแม้ว่านวนิยายจะเกิดขึ้นมาจากการเขียนนวนิยาย โครงเรื่องและพฤติกรรมของตัวละครเป็นเรื่องที่ผู้เขียนสามารถมุ่งคิด

แต่สู้เรียนก็ได้ถ่ายแบบจากบุคคลและพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริงในสังคมตามช่วงเวลาที่เขียน อิงผู้เรียนมีฝีมือ ก็อาจที่ผู้อ่านจะไม่ติดใจติดตาม จะนั่นนานินัยยังมีความมุกพันกับสังคมด้วยโลกทัศน์ของผู้เรียนที่มีต่อสังคมนั้นเอง

นานินัยรวมทั้งเรื่องสั้นและวรรณกรรมปัจจุบันในรูปแบบอื่น ๆ เป็นวรรณกรรมที่คนนิยมอ่าน เพราะให้ความเพลิดเพลิน ผ่อนคลายอารมณ์ ตรงใจผู้อ่านให้เพลินไปกับจินตนาการของผู้เรียน ทั้งยังให้อารมณ์สดใสใจอันเป็นการพัฒนาความคิดศีลปัญญาด้วยที่ได้กล่าวมาแล้วอีกด้วย หากให้นานินัยเรื่องสั้นมีบทบาทต่อผู้อ่านอยู่มาก ผู้อ่านที่ร่วมกันนี้คือกลุ่มสังคมนั้นเอง เพราวนวนนินัยแทรกซึมไปในหมู่ผู้อ่านทุกชั้น ทุกเพศ ทุกวัย

ด้วยเหตุตั้งนั้น นานินัยและสังคมจึงมีความมุกพันกันทั้งในส่วนที่สังคมมีบทบาทต่อนานินัย และนานินัยมีบทบาทต่อสังคม เมื่อมันถูกที่ บรรจง บรรจ่อคิดปักจ้ำว่า “คุณวรรณกรรมจากสังคม คุณสังคมจากวรรณกรรม” ในที่นี้ผู้เรียนจะพยายามแยกประเทินความเท็ยวพัน เป็น 2 อ่างคือ คุณบทบาทของสังคมต่อวรรณกรรม และคุณบทบาทของวรรณกรรมต่อสังคม ทั้ง ๆ ที่จริงแล้ว ประเทินทั้งสองอย่างนี้จะเกินห้องอยู่อย่างยากจะแยกออกจากกันได้ ก่อให้คือ วรรณกรรมจะมีบทบาทต่อสังคม หรือสังคมมีบทบาทต่อวรรณกรรม เพียงชั่วคราวเท่านั้นเป็นไปไม่ได้

สังคมนี้บทบาทต่อนานินัยอย่างไร

สังคมเป็นภาคภาษาองให้คุณตั้งใจไว้เป็น “จาก” หรือเป็น “เนื้อหนัง” ให้แก่นานินัย ของเข้า ไม่ว่าผู้แต่งจะจะใจหรือไม่ก็ตาม สถานที่ เวลา บุคคล ตลอดจนภาวะของสังคม ที่อ รักอุดมของผู้เรียน จะนั่นความคือคล้ายของนานินัยจึงเป็นไปตามความคือคล้ายของสังคม นานินัยไทยให้รับผลกระทบจากความเปลี่ยนแปลงของสังคมมหาศาลยุคสมัย ทั้งในด้าน รูปแบบและเนื้อหา รวมกระทั้งเชิงภาษา คือด้วยสะกดการรันต์และสำนวนภาษา อาย่างเช่นใน สมัย จอมพล ป. พิบูลสงคราม ด้วยเหตุเช่นนี้ จึงเป็นสิ่งที่หลักเรื่องไม่ได้ในการที่เราต้อง ศึกษาวรรณกรรมโดยสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ บุคคลนั้น สมัยนั้น มีความเป็นไปอย่างไร วรรณกรรม ก็ย่อมมีความเปลี่ยนแปลงคือความสภาพของประวัติศาสตร์ช่วงนั้นเสมอ เพราะ วรรณกรรมเป็นผลสะท้อนของยุคสมัย และข้อที่หลักเรื่องไม่ได้ก็ประการหนึ่งคือบทบาท ทางการเมือง โดยเฉพาะการเมืองของไทยซึ่งเคยอยู่ในระหว่างหัวเสียหัวต่อของความขัดแย้ง กันอย่างรุนแรงระหว่างความคิดเก่าและความคิดใหม่ การเมืองจึงมีอานาจในการเป็นพัฒ น์หลักต้นสังคมอยู่มาก ในด้านวรรณกรรม การเมืองก็เป็นประหนึ่งทางเลือกที่คือทางของ วรรณกรรมว่าจะหันหน้าไปทางใด ดังเช่นที่คนรุ่นใหม่กล่าวว่าทำลัง “มีคุณธรรมต้านวรรณกรรม” กันอยู่ วิชาพิพากษ่องสังคมที่มีต่อวรรณกรรมประบทวนนินัยเรื่องสั้น ปรากฏให้เห็นอย่าง ชัดเจนที่สุด 2 ประเด็นด้วยกันคือ

1. **ความคลื่นลามขยายตัวของวรรณกรรม** ที่งแม้ว่าแนวโน้มจะมีการเดินทางในระยะเวลา อันสั้นประมาณ 50 กว่าปี แต่นวนิยายมีการพัฒนาในด้านรูปแบบและเนื้อหาตามสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมมาตลอดอย่างเห็นได้ชัดพอสมควร จากนวนิยายรักพานในระยะแรก เป็นสุนโนทัยที่เน้นเรื่องคิด นวนิยายการเมือง และนวนิยายสะท้อนภาระสังคมในที่สุด เหตุนิคใน การเดินเรื่องที่ขับขันมีขั้นเชิงมากขึ้น ในด้านนี้อหะและแนวคิด เห็นได้ชัดว่า ความเปลี่ยน แปลงของสังคมทำให้เนื้อหาและแนวคิดของวรรณกรรมเปลี่ยนแปลงไปด้วย อย่างไร จาก แนวโน้มที่กล่าวถึงความรักแบบคุณอุทุกชนมาจนถึงเศรษฐกิจในการเดินทางครอง ชนแม้เป็นฝ่าย “เก้า” ผู้ชายก่อนหมดความคิดเรื่องการเรียกร้องสิทธิ์เสนอภาคของศรีที่ ก้าสั่งแพร์หลาอยู่ในปัจจุบันนี้ ตัวละครที่เป็นนางเอกสาววุ่น เพิ่งเรียนจบชั้นมัธยม ชื่อวนิสุข ต่อโภกับพระเอกหนุ่มใหญ่เชื้อพระวงศ์ เป็นนางเอกในวัยสาวเต็มที่ ผ่านโลก ผ่าน ชีวิตจนถูกหันคน กับพระเอกอย่างรุ่นราชราเดียวันที่แม้จะมีฐานะทางสังคมมั่นคง ที่ยังมี “พร่อง” บางประการในฐานะบุตรชาย แนวคิดของนวนิยายที่เปลี่ยนไปอย่างเห็นได้ชัดมาก ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มือทิพลดตอนนี้เปลี่ยนคือการทำให้นักเรียนแสดงโลกหัน และเข้าหัวใจน้อยอย่างใหม่ที่ระบุต่างๆ ในสังคม หัวใจการปกครอง เศรษฐกิจ การศึกษา ค่านิยม บางอย่าง เป็นต้น การเดินแนวคิดอย่างใหม่ที่ใช้วิธีการหลาอย่างดังที่ค่าความ ตัดต้านใจที่ แสวงหาทางออก เช่นอหันนะ ฯลฯ ซึ่งบางครั้งเกิดความขัดแย้งระหว่างความคิดเก่าความคิด ใหม่อย่างรุนแรง จนเกิดการประทะกันทั้งค่าพูดและตัวอักษร

2. **stereotypical** ที่จะกล่าวให้ตรงประเด็นที่ต้องบอกว่า “การเมือง” มือทิพลด อย่างอิ่งในปัจจุบันนี้ นโยบายของผู้มีอำนาจในการปกครองมีผลกระทบต่อวงวรรณกรรมไทยมา ทุกๆ ด้าน ไม่โดยทางตรงที่ทางอ้อม เช่น สมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งเป็นสมัยเชื้อ ผู้นำชาติพันธุ์ ได้สร้างข้อจำกัดและการเปลี่ยนแปลงบนระดับประเทศ ฯ ประการให้เป็น ไปอย่างมหาอำนาจตะวันตก รวมทั้งควบคุมการเรียนทุกชนิด เช่นบทประพันธ์ใจจะกล่าว ถึงเรื่องการกระทำร้ายสาиваไม่ได้เป็นอันขาด หัวใจมีภูมิคุณที่ในเรื่องการใช้สறพนามเรียกเชื่อ เพียง คุณ ท่าน นั่น เช่น รวมทั้งการสะกดการรับตัวและการใช้ภาษา ให้ใช้คำไทยไม่ใช้ภาษา บาลีสันสกฤต เป็นต้น เหตุการณ์ครั้งนี้ ทำให้นักเรียนในสมัยนั้นหลงคิดว่างบากก้าไปชั่วคราว เพาะรำข้อห้ามและคำสั่งเหล่านั้นทำให้ขาดการสื่อสารทางภาษาและฝึกความรู้สึก รู้สึกของ จอมพล ป. พิบูลสงครามได้พยายามนำเสนอพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. 2484 กลับมาใช้ อิทธิพลในช่วงปี พ.ศ. 2490-2495² เพื่อปราบปรามวงการหนังสือพิมพ์ ทำให้ “ศรีบูรพา” และเพื่อนักหนังสือพิมพ์ผู้รักประชาธิปไตยได้ร่วมมือกันตัดค้านต่อสู้อย่างรุนแรง ซึ่งผลที่

¹ ๘๙ วีรบุรพ์ ชัย, สถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรมไทย (กรุงเทพฯ : พพรพิพิธ, ๒๕๐๖) หน้า ๓๒๐.

² ไบร์ต จันทร์มา, กฎหมายน้ำเงิน (กรุงเทพฯ : ประพันธ์สหเส้น, ๒๕๑๗, หน้า ๙๑).

ได้รับคือ นักเขียนและนักหนังสือพิมพ์อันมี ทุกสถาบัน สายประดิษฐ์ (คริบูรพา) เป็นหัวหน้า คณะถูกจับกุมคุกชั่งอยู่ 5 ปีในข้อหาเก็บภาษีในราชอาณาจักร หรือก็เรียกันว่า กบฎสันติภาพ ต่อมาสมัยที่จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ขณะรัฐมนตรี ก้าวขึ้นมาเมื่อઆજાણ રાધેવેદ્રાર્થાવાગ્મી 2501- 2510 ที่เป็นปีแห่งความมีความแห่งการปัญญา เพราะรัฐบาลมีนโยบายชาติ จึงมีการกว้างลั่ง จับกุมบรรดาคนเขียน “ฝ่ายซ้าย” อันได้แก่ นักเขียนกลุ่มก้าวหน้า และนักหนังสือพิมพ์หัว รุนแรงทั้งหลาย หนังสือพิมพ์ถูกปิด แท่นพิมพ์ถูกถ่านไฟ และไม่อนุญาตให้ออกหนังสือพิมพ์ ใหม่ ด้วยเหตุเช่นนี้ ทำให้แนวโน้มการเขียนวรรณกรรมของเมืองไทยเปลี่ยนจากความพยาาน จะใช้วาระณกรรมเพื่อรับใช้สังคมไปสู่ “งานเพื่อเงิน” เพราะป้องกัน งานเขียนประเทือง ปัญญาหายไปจากห้องคลาด ในขณะที่งานเขียนประเทืองอารมณ์ตีตลาดแทน จนกระทั่งใน ราศ พ.ศ. 2511 ได้มีการพัฒนาเขียนเพื่อบัญญัติไว้ใน โถคนรุ่นใหม่ อันได้แก่ นิติค นักศึกษา กตัญญูไปต้นหน้างานเขียนของนักเขียนเก่ามาที่พิมพ์เพื่อศึกษาภันใหม่ เช่น ศรีบูรพา อินทร์สุข เสนอ อรุณรัตน์ บรรจง บรรจงอดีตปี เป็นต้น วรรณศรี และจิต ภูมิศักดิ์ เป็นต้น งานเขียนของนักประพันธ์เหล่านี้ได้รับความนิยมอย่างสูงในแวดวงมหาวิทยาลัย และวรรณ กรรมเหล่านี้ได้เพาะเชื้อความคิดให้แก่นักเขียนรุ่นใหม่อายุร่วมกับวิทยากร เชียงกุล สุรัชัย ขันทิมาธาร ศุจิตต์ วงศ์เทพ เป็นต้นและได้สร้างพัฒนาความคิดและความรู้สึกให้แก่บรรดาคนรุ่นใหม่จน กระทั่งเกิดเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 หลังจากวันมหาวิปโยค คนไทยตื่นตัวเรื่องการเมือง และสังคมกันมากขึ้น หนังสือเปิดโปงความชั่วร้ายของสังคมและเผยแพร่สังคมความคิด ตลอดจน ชักชวนให้ประชาชนผู้ถูกเอารัดเอาเปรียบลูกเขื่อนต่อสู้กับความอยุติธรรมของสังคม ได้วางการ ตีพิมพ์เผยแพร่เป็นจำนวนมาก และหลายรูปแบบทั้งเรื่องสั้น นวนิยาย กิโนนิพนธ์ บทละคร และบทความต่าง ๆ เห็นงานของวิสาห กัญชา (ต่านสาวกอช, เรากจะฝ่าข้ามไป) รั่ว ใจมาร์ช (ตะวันแดง, พลิกฝ่าขวาแผ่นดิน) สถาพร ศรีสังข์ (ก่อนไปสู่กุฎา) ศุภัณฑ์ ศรีเชื้อ (สังคม ในหมู่บ้านสีฟ้า) ขันทิมาธาร์ ไชยวัฒน์ (พยายามให่องแก้ว) เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ (เพียงความ เกลื่อนไหว, จากอาทิตย์สิงขันธ์) ศุภัณฑ์ วรติอก (พิราบแดง) พิญศักดิ์ ละครบด (หุ่นเจ้า แสงตะวัน, เมื่อจ้าวป่าไม้ไข่ต่องฤทธิ์) อภิชาญ นาคเลขา (หม้อเมืองพร้าว) ตลอด จนเรื่องสั้นที่ ศุชาติ สวัสดิครี เป็นนarrantic กิจกรรมทั้งหมด แล้วก็ยัง ถนนสายที่นำไปสู่ความตาย หนึ่งเดียวในเมือง ค่านานรับ เหล่านี้แสดงให้เห็นว่าเมื่อบรรยายทางการเมืองแจ่มใส ประชาชนเป็นเบ่งบาน นักเขียนรุ่นใหม่ที่เกิดขึ้นมาบนถนนหนังสืออีกหลายคนด้วยความคิด ซึ่งสิ่งที่ถูกต้อง แต่ในไม่ช้าการเมืองก็ถูกความเริ่มหาดของวรรณกรรมอีกเช่นเคยเมื่อเกิดเหตุ การณ์วันที่ 6 ตุลาคม 2519 เกิดการปฏิวัติ นโยบายของรัฐบาลทุกประการปักกรุงท่าให้ความ เป็นบานของวรรณกรรมเที่ยวเฉาลงในทันใด หนังสือจำนวน 200 กว่ารายการทั้งบันทึกคดี และสารคดีถูกยกเป็นหนังสือท้องห้ามด้วยคำสั่งที่ลงนามโดยรัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย หนังสือจำนวนพัน ๆ หนึ่ง เก็บจึงถูกเก็บ ถูกเผา หนังสือพิมพ์ที่ตัดค้านถูกปิด บรรยายกาศ

ของวงวรรณกรรมสลดหดหู่อีกครั้งหนึ่งพร้อมกับนิสิตนักศึกษาประชาชนกลุ่มหัวก้าวหน้า จำนวนมากนายหาญไปจากเมือง จนกระทั่งเปลี่ยนชื่อน้ำรูบາให้เป็น พลเอกเกเรียงศักดิ์ ชุมชนันท์ เป็นนายกรัฐมนตรี มีท่าทีว่าบราชาภาคทางการเมืองแย่เงินไว้ขึ้น เพราะเห็นได้ว่าเสรีภพทาง วรรณกรรมกระแสเดิมขึ้น แม้จะไม่เต็มที่แต่ก็ถือความตึงเครียดลงไปได้มาก วรรณกรรม ท่าๆ ที่ถูกทำลายไปได้รับการติดตามเพียงพอใหม่อีกครั้งหนึ่ง และในคราวนี้จะสังเกตเห็น ได้ว่าวรรณกรรมกลุ่มหัวก้าวหน้าใน พ.ศ. นี้ไม่ได้แสดงความก้าวหน้ารุนแรงแบบ "ชูรงบ" เหมือนอย่างแต่ก่อน หากแต่สุดมุน เรียนเรียน แห่งพลังที่เท็งเกรงไว้ภายในที่เรียนจ่าย สำหรับคนอ่านท่าๆ ไปมากขึ้น อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงที่เป็นวิจัยที่คงที่เสมอการ เมืองของไทยที่มีท่าทีว่าจะเป็นประชาธิปไตยมากที่สุด ด้วยความร่วมแรงร่วมใจของทุกๆ ฝ่ายภายใต้การนำของรัฐบาล พลเอก ปรัช ติณสูตรานนท์ สร้างความกระทبانกระเทือนให้แก่ วงวรรณกรรมอีกครั้งด้วยประการหนึ่งถือต้องห้ามจำนวนกว่าร้อยเล่ม ซึ่งในจำนวนนี้มีทั้ง หนังสือวิชาการของนักวิชาการที่มีชื่อเสียงของไทย และเรื่องสั้นของนักเขียนบางคน อย่างไร ก็ตามประกาศนี้แสดงผลอย่างเงยหน้าๆ โดยที่ยังไม่ก่อปัญหิริยาต่อต้านรุนแรงนัก

ฉะนั้น จะเห็นได้ว่าสังคมหรือพูดให้คร่าวๆ การเมืองมีอิทธิพลต่อนักเขียนและวรรณกรรม อยู่มากและตลอดไป หากจะมีผู้ทำนายแนวโน้มของวรรณกรรมไทยในอนาคต จำเป็นต้อง ทราบถึงแนวโน้มของบริษัทภาคการเมืองไทยควบคู่ไปกันด้วย

นวนิยายมีบทบาทต่อสังคมอย่างไร

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า สังคมมีบทบาทในการกำหนดครูปแบบและเนื้อหาแนวคิดให้ แก่นวนิยาย รวมถึงมีอิทธิพลต่อเสรีภพของนักเขียนด้วย ในทางกลับกัน นวนิยายและวรรณ กรรมรูปแบบอื่นๆ ก็มีผลกระทับต่อสังคมด้วยในหลายระดับ ดังเดิมให้ความบันเทิงไปจนถึง ถือเป็นเครื่องมือในการต่อสู้ทางการเมือง เพราวรรณกรรมเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม จึงสามารถถูกผูกมัดกับนิยมของสังคม และมีอิทธิพลต่อระบบความคิด ความเชื่อของคนในสังคม อีกด้วย เรายอมรับบทบาทของวรรณกรรมในด้านนี้มานาน ดังจะเห็นว่าในสมัยก่อนพ่อแม่ ไม่ยินยอมจะให้ลูกสาวอ่านนวนิยายโดยเชื่อว่าเป็นเรื่องปาระโ梁ไอก เพราอาจจะย้อมฉีดใจ ของผู้อ่านให้คล้อยตามไปกับเรื่องราวที่ผู้แต่งเขียนไว้

บทบาทของนวนิยายต่อสังคมขึ้นอยู่กับสภาพของสังคมในยุคสมัยนั้นด้วย บางช่วง เวลาคนนิยมรับใช้สังคมในฐานะเป็นเครื่องประทีงอารมณ์เป็นส่วนใหญ่ แต่ในบางช่วง ก็รับใช้สังคมในฐานะเป็นเครื่องประทีงปัญญาด้วย อันที่จริงวรรณกรรมที่รับใช้สังคมทั้งสอง ประการเทียบกันไป เพียงแต่ว่าจะหนักไปทางใดกว่ากันนั้นเป็นอุปแบบแนวโน้มของสังคม การเมืองจะเปิดโอกาสให้มากน้อยกว่ากันด้วย

เมื่อมีสิ่งดังนี้ จะเห็นได้ว่าบทบาทแรกของนวนิยายคือ ให้ความเพลิดเพลิน นวนิยาย เป็นเครื่องบารุงความสุขด้วยตัวอักษร ทำให้ผู้อ่านดื่นเด้น เร้าใจ จนขัน สะเทือนใจ ฯลฯ

เพราเระนวนิยາจ้าสองເອົາຂີວິດ ຄວາມຮູ້ສຶກ ແລະອາຮມຜົນຕ່າງ ຖ້າຂອງນຸ່ມຍືອກມາ ທັງບັນກະຕຸນ
ຈີຕີໃຫ້ສ້າງໃກ້ຂອງນຸ່ມຍືໃນເວົ້ອງຄວາມເພື່ອຜົນ ຄວາມສາຍຄວາມຈາມ ຄວາມເຖິງກຳສຳສາມາຮົດ ແລະ
ຄວາມເລື່ອນບໍາຂອງຄາສຕຽນງານອ່າງ ຈະນີ້ນວນນິຍາຮັກພາຜົນ ດອກນົບເກີນ ປູ້ໂຄດໄນ ພຈູນກັບ ເວົ້ອງ
ກູ່ຄືປີປຶກຈາ ລວງ ຈຶ່ງຄອງຄາດອູ່ອ່າງເໜີນຍ້າແນ່ນ ເພົະຜູ້ອ່ານອີນທີ່ຈະຕື່ມຕໍ່ມາເຂົ້າໄປໂຢູ່ໃນ
ໄລກຈິນຕາການຂອງຜູ້ເຂົ້ານອ່າງຫຼືນີ້ທີ່ເວືອກກັນວ່າ “ດີດກັນງອມແນ່ມ”

ความเคลื่อนไหวของวรรณกรรมกับสังคม ทำให้เกิดการได้เสียงเป็นอย่างมากทั้งในค่ายประเทศและในไทยว่า ศิลปะเพื่อศิลปะหรือศิลปะเพื่อชีวิต อย่างไหนจะดูก็ต้องนักวิชาชีวิตและนักเขียนบางคนมีความเห็นว่าศิลปะควรรับใช้ชีวิต ชีวิตในที่นี่ไม่ได้หมายถึงชีวิตของโครงการใดๆ ก็ตามแต่หมายถึงชีวิตของมวลชน อย่างเช่นที่ คริบูรพา กล่าวไว้ว่า “ห้าอย่างไรจึงจะทำให้ศิลปะนั้นเป็นประโยชน์แก่ชีวิตมนุษย์อย่างไฟศาลาที่สุดเท่าที่จะเป็นได้” และ “จะใช้ศิลปะเพื่อเป็นคุณแก่คนส่วนมากหรือเป็นคุณแก่คนส่วนน้อย” ด้วยความคิดเช่นนี้ ทำให้นักเขียนหลายคนเปลี่ยนแนวเขียนของตนเองจากเรื่องเพื่อผู้อ่านไปสู่เรื่องที่เสนอความคิดแก่คนอ่าน อย่างอ่อนโยนที่สุดก็เสนอความเป็นจริงแห่งสังคมให้ผู้อ่านได้ทราบนัก และกล้าเมืองหน้าแทนจะหนีไปหาความอภิริมย์ อย่างเช่นที่สุดคือการพยายามปลูกเรื่องสำนึกรักของคนอ่านให้ร่วมมือกันต่อสู้กับปัญหา ขับไล่ความอภิริมย์ออกไปจากสังคม

จะนั้น บทบาทขั้นต่ำของนวนิยายคือท่าหน้าที่เป็นกระชากเจาะลึกท่อนสังคม ในเมื่อสังคมเป็น “ฉาก” ให้แก่นวนิยายอยู่แล้วจะโดยตั้งใจหรือไม่ก็ตาม ก็เท่ากับว่านวนิยายท่าหน้าที่เป็นกระชากเจาะลึกท่อนภาษาสังคมนั้นออกมานา ภาพที่ออกมานั้นจะชัดเจน พร่าวัว ถวยงามบุคเบี้ย บุณแคน หรือบุนกว้างประการใด ขึ้นอยู่กับ สถานการณ์ในสังคมอย่างหนึ่ง กับ เอตนาและฟันธงผู้เขียนอีกประการหนึ่งนวนิยายทุกเรื่องจะท่อนภาษาของสังคม อันหมายรวมถึงทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับวิธีการของมนุษย์ ทั้งสิ่งที่เราเรียกว่าเป็น “ฉาก” อันได้แก่ สถานที่ต่าง ๆ และสิ่งที่เป็น “บรรยายกาศ” อันได้แก่ ภาวะทางการเมือง เศรษฐกิจ อิทธิพล วัฒนธรรม และค่านิยมของสังคม ปัญหาครอบครัว สิทธิมนตรี เป็นต้น หากผู้เขียนจะท่อนออกมายังไรมีตั้งใจ สิ่งเหล่านี้ที่เป็นเพียงส่วนประกอบหนึ่งของเรื่อง แต่บางครั้งผู้เขียนมีจุดประสงค์ที่จะกระซักท่อนภาษาสังคมอย่างจงใจ โดยเฉพาะในส่วนที่เป็น “ปัญหาสังคม” เช่นปัญหาการคอร์รัปชันในวงราชการ ปัญหาความขาดแคลนแพทย์ ครู ตลอดจนแรงงานในชนบท ปัญหาความขัดแย้งของนายทุนและกรรมกร ปัญหาวัยรุ่น ปัญหาโภคภัย และปัญหาครอบครัว ฯลฯ เมื่อนั้นสภาพสังคมที่ผู้เขียนตั้งใจกระซักท่อนออกมายังเป็นแนวคิดเด่นของเรื่อง

เราต้องยอมรับว่า นานี่ยังมีพลังในการสร้างประชามทิณสังคม เพราะคนอ่านมักจะชานช่องทางใหม่ เกิดความรู้สึกสะเทือนใจไปกับวรรณคดีของผู้แต่งได้อ่างง่ายดาย โดย

¹ ចាប់ពីថ្ងៃនៅក្នុងបានរាយក្រារទេសចរណីរហូតដល់កិច្ចការរាយក្រារក្នុងខេត្តខេត្តទាំងអស់ (ខេត្តអាគច្ញេយៈ កណ្តាលជាក្រុងរាយក្រារទេសចរណី, ឆ្នាំ ២០១៧) ដោយ ៤៩.

เฉพาะบทบาทและพฤติกรรมของหัวหน้าครม.จะเป็นแบบอย่างให้ผู้อ่านบางคนอยากรู้เป็น เช่นนั้นบ้าง ดังภาพของชาวกรุงเทพฯ ที่ชื่อมุมแดงเหมือน “จอย” ในเรื่องสังคม หรือถ้า ทางเป็นยุ่งกางเกงขาสั้นเหมือนพจนานุ สร้างวงศ์ในเรื่องบ้านกรายทอง หรืออย่างน้อยที่สุด ก็สร้างสังคมด้วยของเด็กผู้หญิงที่แก่นะในแบบทอมboyที่น่ามาแทนที่เด็กหญิงที่นุ่มนิ่มแบบ กฎศรี ฉะนั้น กล่าวไว้ได้ว่าหนนิยาอาจจะเป็นทั้งขามและน้ำหวานต่อผู้อ่านได้ทั้งสองประการ ฉะนั้นบทบาทที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของหนนิยาคือ นักทิพลต่อสังคม ในที่นี้หมายถึงว่า หนนิยาอยู่กับใช้เป็นเครื่องมือจะโดยจะใจหรือไม่ก็ตามเพื่อประโยชน์หรือเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน ด้วยเหตุนี้ อิทธิพลของหนนิยาที่มีต่อสังคมเชิงมีทั้งสองด้านคือ ทั้งสร้างสรรค์สังคม และทั้ง เป็นผลเสียต่อสังคม

1. ในทางสร้างสรรค์สังคม มีนา尼ยาและวรรณกรรมปัจจุบันอีน ๆ เป็นจำนวนมาก ที่ผู้เขียนจะใช้เสนอหัวคิดในเรื่องสร้างสรรค์สังคม เรียกว่า “วรรณกรรมเพื่อชีวิตเพื่อ ประชาชน” หรือ “วรรณกรรมแนวสังคมนิยม” สังคมของการเขียนวรรณกรรมเพื่อชีวิตนี้มี ทั้งทั้งค้าขาย ด้วย ใจดี ดีดค้าน “สังคมที่เป็นอยู่” และเห็น “สังคมที่ควรจะเป็น” ตลอด จนปลูกเรื่องสานักของคนอ่านให้ร่วมรับรู้ปัญหา ร่วมใจกันต่อสู้เพื่อให้ถึงเป้าหมายร่วมกัน วรรณกรรมชนิดนี้จึงมีผลต่อโลกทัศน์ของผู้อ่านแต่ละคนและต่อสังคมเป็นส่วนรวมด้วย วรรณกรรมที่สร้างสรรค์สังคมไม่จำเป็นต้องเป็นวรรณกรรมการเมืองเสมอไป วรรณกรรม ใดก็ตามที่ชี้แนะให้เห็นข้อบกพร่องต่าง ๆ ในสังคมอันอาจจะเกิดจากระบบหรือเกิดจากตัวคน ก็แล้วแต่ย่อมจะเป็นเครื่องกระตุ้นความคิดผู้อ่านให้ช่วยกันแก้ไข โดยไม่ต้องทิ้งของเก่ารับ ของใหม่มาแทน เพราะระบบการปกครองใดก็ไม่สำคัญเท่ากับคุณภาพของคนในสังคมนั้น นักเขียนก็เป็นหน่วยหนึ่งของสังคม เมื่อนักเขียนมีสำนึกถึงความรับผิดชอบต่อสังคม เขายัง ควรใช้ปากกาและพิสูจน์ในด้านของเขาร่องเพื่อนำทางผู้อ่าน งานเขียนของเขายังเป็นดัง สะพานเชื่อมความคิดของเขากับผู้อ่านเข้ามาสู่จุดเดียวทัน สร้างพื้นที่ความคิดอันแข็งแกร่ง ขึ้น บทบาทของนักเขียนจึงเป็นผู้นำทางความคิด เปิดทุกเปิดทางคนอ่านให้มองเห็นแห่งบุญต่าง ๆ ในสังคมได้ชัดขึ้น อย่างไรก็ตามวรรณกรรมเป็นเพียงพลังสกัลที่แฟรงอยู่เบื้องหลัง ซึ่งจะ ประสบความสำเร็จหรือไม่อย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบอื่น ๆ ด้วย วรรณกรรมเป็น เพื่อ “ไฟ” ที่เข้าไปจุดเชื่อในใจคนอ่านให้ถูกไฟลงที่นั่น ฉะนั้น จากประวัติศาสตร์การเปลี่ยน แปลงภูมิภาคใหญ่ของสังคมในประเทศไทยโดยก็ตาม นักเขียนและวรรณกรรมมีส่วนร่วมในการเปลี่ยน แปลงนั้นด้วย自身 ตัวจะเห็นนักเขียนอยู่ข้าง วรรณกรรมถูกเผา หนังสือพิมพ์ถูกปิด เรากล่าว ให้ว่าวรรณกรรมหลาย ๆ เรื่องมีส่วนในการเปลี่ยนแปลงสังคม เช่น โอลิเวอร์ ทวิสต์ ของ ชา尔斯 ดิกเกิน มีส่วนทำให้รัฐบาลอังกฤษแก้ไขกฎหมายแรงงานอันไม่เป็นธรรม กระตุ้น น้องอุ่งทองของ แอร์เรีย บีเชอร์ สกู๊ฟ มีส่วนทำให้เกิดการเลิกทางและให้ความเสมอภาค แก่คนผิวค่าในอเมริกา เช่นเดียวกับในรัฐเซย์มิคอลลส์ด้วยผู้ต่อต้านระบบศักดินา อเล็กซาน-

เดอร์ ไซลเซนิคชิน กล่าวว่าในเบสisset ต่อต้านระบบเพื่อการอนุรักษ์จากภัยรัศมี เช่น แม่ไม้ กลอร์กี้ ผู้มีอิทธิพลในเรื่องความคิดแบบสังคมนิยม และอิงมีทูลชิน ผู้นำความคิดในการปฏิริหัติสังคมของจีน ปานบล เนรูต้า ผู้ปลูกชาวชีสให้ตื่นขึ้นต่อสู้เพื่อสังคมที่ดีกว่าตัวเอง กวี เปรมจันทร์ และ ราชิต ชาหัน ภานุ ภูมิจารย์ ผู้กระตุ้นสำนึกของชาวอินเดีย แล้ว เราจะปฏิเสธหรือว่าเราไม่ได้มี คริบูราพา อินกราถุห์ (นายดี) จิต ภูมิศักดิ์ (ศีปกร) เสนอyle เสาพงศ์ อิศรา อัมมันทกุล สุวัฒน์ วรดิษฐ วิทยากร เรืองกุล เนوارคุณ พงษ์ไพบูลย์ สรุชัย จันทิมาธาร ศรีดาวเรือง ฯลฯ เป็นผู้นำทางความคิดของคนรุ่นใหม่ วรรณกรรมของเจ้าเหล่านี้ นับว่าครั้งกลอยเป็น “วรรณกรรมต้องห้าม” แล้วแต่ทิศทางของลัทธิเมือง แต่ขอเท็จจริง ก็คือ ความคิดที่ถ่ายทอดจากวรรณกรรมเหล่านี้ฝังจิตผู้อ่อนไหวและคนหนุ่มสาวห้าวหน្ឌาให้ตระหนกเห็นแก่ตัว บุргประโภคนส่วนตนไปสู่การเสื่อมละแรงกาย แรงใจ เพื่อคนอื่นและส่วนรวม

2. ในด้านผลเสียต่อสังคม วนิชยาณีอ่านจารสารร่างค่านิยม และประชามติแก่ผู้อ่านได้อย่างมากภายตั้งที่ก่อความแย่ร้าย ฉะนั้น นอกจากจะมีอิทธิพลในด้านบางด้านแล้ว วนิชยาณียังมีอิทธิพลทางลบต่อผู้อ่านด้วย เพราะวนิชยาณางรื่องมุ่งหวังขยายความบันเทิงแก่ผู้อ่านประการเดียว โดยไม่ได้ค่านึงถึงความรับผิดชอบที่มีต่อผู้อ่าน วนิชยาณีเช่นนี้จึงอาจจะสร้างค่านิยมที่ผิด ๆ บิดเบือนความจริง หรืออย่างน้อยที่สุดก็ไม่ได้ให้สาระประโภคนอันใดแก่ผู้อ่านเลย นอกจากไปจากอ่านเพื่อฆ่าเวลา แต่นันยาณีก็อาจเป็นผลเสียต่อสังคมส่วนรวมหากมีลักษณะ “มองมาคนอ่าน” เช่น วนิชยาณประเกษาโดยไม่สนใจ มักสร้างพฤติกรรมเกินจริงนิดพราะเอกสารเก่งเกินมนุษย์ เป็นการปลูกใจให้ผู้อ่านที่เป็นเยาวชนคล้อยตามในเรื่องการใช้กำลังเป็นการแสดงความเป็นอุตสาหะ วนิชยาณประเกษาถูกการรณรงค์โดยเจตนา ที่มักจะซักจูงใจไปในทางที่ผิด ก่อนวัยอันสมควรหรืออย่างแรงที่สุดก็เป็นช่วงก่อปัญหาอาชญากรรม ส่วนวนิชยาณประเกษา “ไซเคสท์” กับนับถุนให้เชื่อถือไซเคสที่พึงเวทมนตร์ค่าตามากกว่าจะแก้ที่ต้นต่อปัญหาจริง นอกจากนี้วนิชยาณประเกษาเพื่อสนับสนุนการอ่านไม่มีมาตรฐานอยู่บนความเป็นจริง เป็นแต่เพียงให้ผู้อ่านเคลื่อนเคลือบ และ “หนี” ไปจากความเป็นจริงแห่งที่วิศวไปชั่วขณะ วนิชยาณนี่แม้จะเป็นผลเสียอย่างอ่อนที่สุด แต่ก็เท่ากับว่าไม่ได้กระตุ้นให้คนเห็นปัญหา กลั่นสู้กับความเป็นจริง และหาทางแก้ไข

การแก้ไขผลเสียของวนิชยาณนี้ เป็นสิ่งที่น่าจะทำได้โดยกระบวนการของผู้อ่าน ให้รู้จัก มีวิจารณญาณในการเลือกอ่านหนังสือ กระตุ้นนักเขียนให้มีสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม ควบคุม การผลิตหนังสือที่เป็นสิ่งพิมพ์เคลื่อนย้ายพิมพ์ ที่ก่อความไม่เป็นสิ่งที่น่าจะทำได้ แต่ก็ไม่ใช่เรื่องที่จะทำได้สำเร็จโดยง่าย

การวิเคราะห์วิจารณ์ประเมินค่าของนวนิยายเรื่องสั้น

1. พิจารณาในแง่เนื้อเรื่อง

นานินิยมและเรื่องสั้นเป็นเรื่องที่เรียนเกี่ยวกับชีวิตมนุษย์ โดย สังคม และตั้งแต่วอดีตมามาและมีสักขณะดังที่่อริสโตร์เต็อกล่าวไว้ว่า “การเรียนแบบ (IMITATION) จากชีวิตจริง” หรืออย่างที่นักเรียนไทยมักคิดอนค่าถ้ามันที่ว่าเรื่องของเหตุการณ์เช่นเรื่องจริงหรือแต่ก็เห็นว่า “มักจะเป็นอยู่บนความจริงนะ ทุกเรื่องคงคือเรื่องที่ เป็นจริง แล้วก็คิดเอา บางที่ก็เอาจากเหตุการณ์หลาย ๆ อันมารวมกัน แต่ว่าจะมีความจริงทุก เรื่อง ไม่ใช่เรื่องเดือนอ้อย ทัวกะหรือมีทั้งนั้น แต่ว่ารวมมาจากคนนั้นบ้างคนนี้บ้าง ได้เข้ามายังคนหนึ่ง” ดังนั้นสักขณะสำคัญในเรื่องของการเรียนนั้นคือ ความสนับทึบ การพิจารณา ในแง่ความสมจริงของเรื่องสั้นและนานินิยม เราต้องวิเคราะห์ก่อนว่าข้อใดจะแยกแยะงานเรียน ขั้นนั้นออกจากเป็นส่วน ๆ สักขณะของนานินิยมประกอบไปด้วยส่วนสำคัญหลักอย่าง เช่น โครง เรื่อง ทัวกะหรือ มาก่อนเรื่อง และจาก เวลาต้องวิเคราะห์ไปที่จะส่วน

การวินิเคราะห์โครงเรื่อง พิจารณาดูว่าผู้เขียนผูกเรื่องได้สมเหตุสมผลมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันหรือไม่ ผู้เขียนสะท้อนภาพสังคมร่วมสมัยได้ถูกชี้ง กว้างขวาง สมจริงเพียงใด ผู้อ่านได้ประสบการณ์มากขึ้นจากการอ่าน หรือเกิดความรู้สึกร่วมไปกับผู้เขียนในด้านต่างๆ เช่นไรหรือไม่ อายุงานนี้เป็นต้น

การวิเคราะห์ตัวละคร คือคุณลักษณะของตัวละครอย่างไร เช่นก่อสร้างถึงชาติกำเนิด การอบรมเรื่องกฎ การศึกษา สิ่งแวดล้อม ฯลฯ และการกระทำการรวมทั้งการคิด การพูดของตัวละครนั้นสอดคล้องกับภูมิหลังที่ผู้เขียนวางไว้หรือเปล่า ผู้อ่านจัดตั้งความสำคัญของตัวละครได้ว่าใครเป็นตัวละครเอก (MAIN OR PRINCIPLE CHARACTER) ใครเป็นตัวละครรอง (MINOR OR SUBORDINATE CHARACTER) นอกจากนี้ยังต้องพิจารณากลไกชีวิตของตัวละครนั้นว่าเป็นอย่างไร ตัวละครที่มีชีวิตเชิงมักจะมีพัฒนาการทางความรู้ ความคิด อารมณ์ไปตามประสาทการณ์ ติ่งแวดล้อม และกาลเวลา จะนั่นตัวละครเอกในนวนิยายควรจะเป็นตัวละครที่ไม่ตาย คือมีชีวิตเชิง มีการเปลี่ยนแปลง ในที่สุดอยู่กันที่ (DYNAMIC CHARACTER) ซึ่งตัวละครรองอาจจะไม่ต้องอยู่ในช่วงนี้นัก

การวิเคราะห์แก่นเรื่อง (สารคดี) หรือความตั้งใจของผู้แต่งประการใดประการหนึ่ง หรือหลายประการที่ต้องการถ่ายทอดมาให้ผู้อ่าน แก่นเรื่องเป็นจุดสำคัญของเรื่องเป็นส่วนหนึ่งของ “อะไร” ที่ผู้อ่านจะได้จากการอ่านนวนิยายเรื่องพื้นหลังเรื่องหนึ่ง แก่นเรื่องมักเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิต การค้นหาแก่นเรื่องอาจจะทำได้ง่ายและอย่างพอภัน ที่ง่ายคือ ผู้แต่ง

เจ้าสัมภาระที่อยู่ในบ้านคุณนพ ร่องบ้านคุณ ในครอบครัวนี้ อยู่บนถนนสาย ๑๐๘ หมู่ ๑ ตำบล ๑๖๖ ปีกิ่ง หัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ๒๕๒๒ รหัสไปรษณีย์ ๗๗๐๐

อาจจะบอกผู้อ่านตรง ๆ หรือปราบากที่ซื้อเรื่อง แต่โดยมากผู้แต่งจะไม่บอกไว้ ผู้อ่านต้องค้นหาเองโดยถกถามตนเองว่า จุดมุ่งหมายที่สำคัญของเรื่องที่เราอ่านคืออะไร ผู้แต่งต้องการให้เราทราบที่ศูนย์ของชีวิตในแบบใด อ่านเช่น นานินิยายเรื่อง หนึ่งในร้อย ของคอกไม้สัก แต่เนื่องจะเป็นรากในหุบเขาซึ่งผู้เขียนกล่าวไว้ว่า

“พึงช้านะความโกรธด้วยความไม่โกรธ
ช้านะความช้ำด้วยความดี
ช้านะความเคราะห์ด้วยการให้
ช้านะความหลงให้ด้วยความเป็นหลักฐาน”

ตั้งนี้คือคุณสมบัติของหัวใจของธรรมชาติที่ใช้ด้วยตัวละครเอกของเรื่อง ซึ่งเป็นตัวแทนที่ผู้แต่งต้องการเสนอความคิดดังหุบเขาซึ่งผู้เขียนตั้งชื่อว่า “หุบเขาซึ่งทรงสรุปผลของการกระทำให้ด้วยหุบเขาซึ่งอึกกว่า”

ผู้ให้ยอมผูกใจไว้ได้
ผู้ให้ยอมเป็นที่รัก คนหมุนนำก่อนคนเรา”

ส่วนแก่นเรื่องของตัวละครแห่งชีวิต ผู้เขียนบอกไว้ที่ซื้อเรื่องว่าชีวิตคืออะไร จะนั้นให้ยอมรับความไม่จริง ไม่แน่นอนของชีวิต ขึ้นรับทั้งความสุขและความทุกข์ จะทำให้มีชีวิตอย่างเป็นสุข

ส่วนเรื่อง ผู้ดี มีข้อที่ชวนให้ค้นหาว่าผู้เขียนตั้งใจจะบอกเราว่าผู้ดีคืออย่างไร ซึ่งเมื่ออ่านจบผู้เขียนจะได้รับคำสอนว่าผู้ดีคือคนที่ดีทั้งภาริยามารยาทด้วยจิตใจ นั่นคือแก่นของเรื่อง การพิจารณาจักษุของเรื่อง คือการพิจารณาถูกความกตัญญูของจากกับเนื้อเรื่อง จากในนานินิยายและเรื่องสั้นหมายถึงสถานที่และเวลาอันเป็นตัวสร้างบรรยายกาศของเรื่อง การบรรยายจากอาจทำได้หลายวิธี เช่น ด้วยคำบรรยายของผู้แต่ง การใช้ภาษาอิฐของตัวละครหรือการกล่าวถึงประเพณีท้องถิ่น เพื่อให้ทราบว่าเรื่องนั้นเกิดขึ้นที่ใด ในสมัยใด หรืออาจจะใช้เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เป็นจักษุของเรื่อง จากมีความที่ยวังกับบรรยายกาศของเรื่อง และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของตัวละครด้วย จากในบางเรื่องอาจจะมีบทนาทกเป็นประหนึ่งตัวละคร เช่น เรื่องเฒ่าทะเล (THE OLD MAN AND THE SEA) ของ เอลเอนส เอ็มมิงเวย์ ทะเลเป็นศัตรูที่คือผู้ชุมชนให้เริงหรือกับชายชาวรา瓦กับมีชีวิต จากในเรื่องสั้นชุดพิพากษ์กันของ “สาวค้าห้อม” มีความสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมของตัวละครในเรื่อง

การพิจารณาเนื้อเรื่อง ซึ่งพิจารณาส่วนประกอบต่าง ๆ ของนานินิยายในแบบความสมจริง มีข้อที่ต้องระวังในการวินิจฉัยอยู่ 3 ประการ คือ¹

¹ สำนักพิมพ์สัน พิพิธร้า ภัณฑ์สุ, ภาคตะวันออก ๔, “การวินิจฉัยคุณค่าวรรณกรรม”, รายงานการนำเสนอเรื่อง “รายงานการศึกษาเรื่องความคุ้มค่าทางศิลปะของหุบเขาซึ่งทรงสรุปผล” มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ วันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖.

ประการที่หนึ่ง เรายังคงนึกว่า “ความจริง” มี hely ในหน้า ความจริงบางอย่าง หรือบางสิ่งมุมอาจไม่ตรงกับประสบการณ์ของผู้อ่านบางคณและก็ได้ การตัดสินความเป็นจริงของความสมจริงจึงต้องไคร่คร่าวๆ ก่อนจะตัดสินใจว่างานเขียนชิ้นใดชิ้นหนึ่งว่า “ไม่สมจริง” เพราะนักเขียนหรือผู้อ่านคนอาจจะกล่าวถึงความจริงในแบบที่กว้างและลึกด้วยทัศนะที่แตกต่าง ใหม่ หรือบางคนอาจจะให้ผู้อ่านเชิงอุดมการ์บทางอย่างหรือการดำเนินเรื่องแบบเชิงข้อความ เช่น ไม่เคยปรากฏแต่เราภัยจะนับว่าเป็นความจริงได้ เพราะเป็นความไม่ผ่านหรือความประทานของมนุษย์จริง ๆ ดังนั้น “ความจริง” จึงอาจจะหมายถึงความจริงที่เป็นอยู่ ความจริงที่ควรจะเป็น ความจริงที่อยากให้เป็น และความจริงที่อาจจะเป็นไปได้ทั้ง ๆ ที่ไม่น่าจะเป็นไปได้

ประการที่สอง งานเขียนบางชิ้นอาจจะมีบางส่วนที่มีลักษณะเกินความจริงไปบ้าง เช่น ตัวละครอาจตีเกินไป สายเกินไป เก่งกาจเกินไป แต่ตัวละครเหล่านี้ก็ได้รับการสร้างสรรค์ขึ้นมาอย่างจงใจให้มีลักษณะเช่นนั้น เราจะเชื่อว่าเป็นความบกพร่องของงานเขียนชิ้นนี้ได้ หรือไม่ หรือในนิยายปรัมปราบางเรื่องมีเรื่องเกี่ยวกับยักษ์ ปีศาจ เทวค่า นางฟ้า และอิทธิฤทธิ์ ปาฏิหาริย์ต่าง ๆ ซึ่งจัดว่าเป็นผลงานทางด้านจินตนาการสร้างสรรค์ ถ้าเราจะวินิจฉัยว่าเป็นเรื่องเหลวไหลก็คงจะไม่เป็นการยุติธรรมนัก

ประการที่สาม งานเขียนบางชิ้นมีความสมจริงอย่างยิ่ง หัวเรื่องเรื่อง แก่นเรื่อง และลักษณะตัวละคร จาก บทสนทนากับ ฯลฯ แต่ความสมจริงจะเกินไปก็ทำให้เรื่องดีนั้น ๆ ง่าย ๆ ไม่น่าสนใจ ถ้าจะวินิจฉัยคุณค่าของสมจริงก็อาจจะเป็นการยกย่องเกินควรไปก็ได้

2. พิจารณาในแง่ศิลปะการแต่ง

วรรณกรรมคือผลิตผลหรือการแสดงออกซึ่งอารมณ์สะเทือนใจ ความนึกคิด หรือทัศนะของผู้เขียน จะนั้นจึงต้องมีกลวิธีการเขียนเพื่อถ่ายทอดความนึกคิดในการพิจารณาศิลปะการแต่งนั้น เราจึงควรพิจารณาดูว่าผู้เขียนเลือกใช้กลวิธีการเขียนได้อย่างมีศิลปะหรือไม่มีหัวข้อให้เราพิจารณาเพื่อย่างขึ้น คือพิจารณาในด้าน

1. กลวิธีการดำเนินเรื่อง เช่น

- ดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์
- ใช้กลวิธีการย้อนเรื่องไปมา
- ใช้วิธีการเล่าด้วยจดหมาย
- การเลือกผู้เล่าเรื่อง ฯลฯ

2. แนวคิด เช่น

- แนวคิดสังคมนิยม สัญญาสักษณ์นิยม ธรรมชาตินิยม หรือแบบเห็นอีดี (SURREALISM)
- ทัศนะของผู้ประพันธ์

3. สำนวนภาษา

หลังจากพิจารณาเป็นส่วน ๆ ดังนี้แล้ว มีคุณค่าที่น่าสนใจเพื่อประกอบการพิจารณา คือ ประเด็นการแต่งอีก 2 ประการ คือ

ความต่อเนื่อง เป็นเรื่องยากจะบอกได้ เพราะนักเขียนมักจะรับอิทธิพลซึ่งกันและกัน ผู้อ่านต้องทำใจไว้ว่างว่าถ้างานขึ้นไม่มีลักษณะเฉพาะตัว (UNIGUENESS) ก็แล้วว่าเป็นความต่อเนื่อง เพราะอาจจะมีนักเขียนหลายคนแต่งเรื่องท่านของเดียวกัน หรือคล้ายกัน และมีความเป็นถ้าของตัวเอง มีอารมณ์ ทัศนคติเป็นของตนเอง จะนั้น อาจจะไม่ใช่ของใหม่ตลอดคำ อาจเป็นของท่านมาแล้วใหม่ด้วยลักษณะเฉพาะตัวก็ได้

นิเอกภาพ (COHERENCE) หมายถึงความกระชับด้วยของโครงสร้างเรื่องและการดำเนินเรื่อง การสร้างและการกำหนดตัวละคร บทสนทนา ฉาก และรายละเอียดอื่น ๆ ต้องสัมพันธ์ สอดคล้องกันมีสิ่งใดก็ได้

3. พิจารณาในแง่ของผลลัพธ์ท่อนของการอ่าน

การพิจารณาคุณค่าของนวนิยายในแง่นี้ เป็นส่วนที่ค่อนข้างจะเป็นความเห็นเฉพาะบุคคล เพราะเป็นเรื่องปฏิกริยาของผู้อ่านที่มีต่อวรรณกรรมเรื่องนั้น จะนั้นจึงเป็นการยากที่จะเข้าใจความรู้สึกส่วนตัว อคติ หรือประสบการณ์ส่วนตัวของก็ไปได้ เราอาจจะพิจารณา วรรณกรรมในแง่ผลลัพธ์ท่อนของผู้อ่านด้วยใจเป็นกลางที่สุดได้ 2 ประการ คือ

1. ความเพลิดเพลินทางอารมณ์

2. ความเพลิดเพลินทางปัญญา

1. ความเพลิดเพลินทางอารมณ์ คือการพิจารณาว่าได้รับความบันเทิงจากการอ่านมากหรือน้อยเพียงใด เช่น มีอารมณ์คือความพฤติกรรมและอารมณ์ของผู้เขียน เช่นนี้คือ การตัดสินหรือวินิจฉัยด้วย “อารมณ์” อย่างแท้จริง ผู้อ่านต้องประเมินค่าเอารากฐานของในระหว่างการอ่าน และเมื่ออ่านจบแล้ว ผู้อ่านบางคนจะรู้สึกเพลิดเพลินเมื่ออ่านเรื่องที่เข้าใจได้ง่าย ๆ แต่บางคนอาจจะพอใจความหมาย หรือบนปัญหาที่ผู้เขียนจะใจสร้างขึ้นอย่างชัดเจน โดยเกิดอารมณ์สนุกและรู้สึกว่าเป็นงานที่ทำลายชีวันให้ดีตาม ทั้งนี้ก็มีนั้น ไม่มีเกณฑ์ตัดสินได้ บ่งบอกได้ว่าความเห็นในครุภารกิจหรือคิด

2. ความเพลิดเพลินทางปัญญา คือการพิจารณาว่าวรรณกรรมมีคุณค่าในด้านให้ประโยชน์แก่ผู้อ่าน นอกไปจากความเพลิดเพลิน เช่น สังสอน เสนอแนะ หรือแสดงอุดมการณ์ซึ่งก่อให้เกิด “ความตื่นอ่าน” หรือความเชื่อถูกอกงามทางสติปัญญาของเห็นอีกทางจิตใจ อย่างไรก็ตามมีข้อพึงคิดว่า อย่างนี้เป็นกฎเกณฑ์ตายตัวเกินไป วรรณกรรมก็มี “ระดับ” เช่น เดียวกับที่ผู้อ่านมี “ระดับ” นวนิยายที่แสดงข้อคิดซึ่งต้องการผู้อ่านที่มีประสบการณ์และมีความคิดและ “รัก” จะอ่านในระดับพอสมควร นวนิยายบางเรื่องอาจจะให้ความเพลิดเพลินทางอารมณ์มากกว่าทางปัญญา หรือในทางกลับกันก็ได้ หรือข้อคิดบางอย่างอาจจะดีที่สุดเป็น

หรือสิ่งที่เกินกว่าจะเข้าถึง แต่อย่างไรก็ตาม การวินิจฉัยคุณค่าของนวนิยายในด้านนี้เป็นสิ่งที่ควรกระทำ

ในการพิจารณาแนวโน้มเรื่องสั้นด้วยประการทั่ง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้วนี้ จะเห็นได้ว่า ผู้อ่านต้องใช้ริบบิการหลายอย่างทั้ง วิเคราะห์ พิจารณา วินิจฉัยสร้าง วิจารณ์ และประเมินค่า